

М.І. Флейчук (Львівська комерційна академія, Україна)

Н.А. Гнат (Львівська комерційна академія, Україна)

БОРГОВА КРИЗА ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті розглянуто основні причини виникнення боргової кризи на європейському континенті, проаналізовано тенденції поширення негативних явищ. Визначено основні країни-дестимулятори розвитку зони євро та розкрито наслідки впливу боргової кризи європейських країн на розвиток світової економіки.

Ключові слова: боргова криза, єврозона, дефолт, девальвація євро, країни PIIGS, зовнішній борг, дефіцит бюджету.

Форм. 4. Рис. 8. Літ. 12.

М.И. Флейчук (Львовская коммерческая академия, Украина)

Н.А. Гнат (Львовская коммерческая академия, Украина)

ДОЛГОВОЙ КРИЗИС ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАН И ЕГО ПОСЛЕДСТВИЯ ДЛЯ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

В статье рассмотрены основные причины возникновения долгового кризиса на европейском континенте, проанализированы тенденции распространения негативных явлений. Определены основные страны-дестимуляторы развития зоны евро и раскрыты последствия влияния долгового кризиса европейских стран на развитие мировой экономики.

Ключевые слова: долговой кризис, еврозона, дефолт, девальвация евро, страны PIIGS, внешний долг, дефицит бюджета.

M.I. Fleichuk (Lviv of Commerce Academy, Ukraine)

N.A. Hnat (Lviv of Commerce Academy, Ukraine)

DEBT CRISIS OF EUROPEAN COUNTRIES AND ITS CONSEQUENCES FOR WORLD ECONOMY

The article considers the major causes for the debt crisis on the European continent and analyzes the trends in the negative phenomena contagion. The countries deterring the development of the eurozone are determined, and the consequences of the European countries debt crisis influence upon the global economy are revealed.

Keywords: debt crisis; the eurozone; default; devaluation of the euro; PIIGS countries; external debt; budget deficit.

Постановка проблеми. Сьогодні питання залежності національних економік від зовнішніх запозичень набуває все більшої актуальності. В центрі уваги відомих фінансистів та аналітиків усього світу опинилися боргові проблеми європейського континенту. На порядку денному постало питання про ефективність боргової політики в умовах глобальних фінансових дисбалансів, що накопичилися у світовій економіці.

На фоні поглиблення глобалізації світової фінансової системи проблеми одних країн миттєво поширюються й на інші. У зв'язку з цим загроза розширення масштабів боргової кризи в Європі цілком реальна, причому це стосується навіть тих країн, які на сьогодні не мають особливих проблем з бюджетною політикою. Це може серйозно дестабілізувати світову економіку, а будь-яка масштабна негативна подія в зоні євро спровокує суттєвий спад ділової активності як на континенті, так і в США та Японії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти європейської боргової кризи розглядалися провідними вітчизняними та зарубіжними науковцями. Зокрема, О. Барановський акцентує увагу на негативному впливі боргових проблем на функціонування банківського сектору [1, 17]. В. Гноєв передумовою виникнення несприятливих тенденцій розглядає стрімке зростання боргових запозичень [2]. І. Дорошенко, досліджуючи приклад Ірландії та Португалії, робить висновок, що системний ефект наслідків боргової та бюджетної кризи зумовив погіршення макроекономічної ситуації [3, 170]. На думку В. Козюка [4], причиною сучасних боргових дисбалансів на європейському континенті є різні темпи економічного розвитку держав. Зарубіжні вчені, такі як С. Аллард [9], А. Боржес [10], Л. Гіоргіанні [10], акцентують увагу на необхідній соціальній політиці урядів протягом років, а також несприятливий менталітет народу. Водночас, на сьогодні недостатньо висвітлені саме проблеми впливу європейської боргової кризи на глобальну економіку, що й обумовлює актуальність дослідження цього питання.

Метою дослідження є виявлення тенденцій акумулювання зовнішнього боргу в країнах Європи, визначення основних країн-дестимуляторів розвитку зони євро та окреслення наслідків боргової кризи європейських країн на розвиток конкретних країн.

Основні результати дослідження. Дедалі частіше економісти прогнозують виникнення другої хвилі економічної кризи, яка за свої наслідками буде не менш масштабна, ніж у 2008–2009 роках. Основна відмінність полягає в тому, що сьогодні боргами обтяжені держави, що доволі ускладнює й так непросту ситуацію у фінансово-економічному секторі.

Для кожної країни є свій допустимий рівень зовнішнього боргу. При визначенні безпечного рівня до уваги беруться темпи економічного зростання та природо-ресурсний потенціал країни. Проте існують загальноприйняті межі боргового портфелю, вихід за які може загрожувати борговій безпеці держави.

Як відомо, згідно з Маастрихтською угодою, зовнішній державний борг європейських країн не повинен перевищувати 60% від ВВП. Разом з цим, Світовий банк вважає критичним рівень державного зовнішнього боргу 50% від ВВП [5, 221]. Незважаючи на це, більшість країн Європи значно перевищили цю межу (рис. 1).

Ситуація ускладнилася ще на початку 2008 р., тому що світова економічна криза одночасно із зростанням зовнішньої заборгованості спричинила й стрімке падіння ВВП країн Європи (рис. 2). Можливо, проблем вдалося б уникнути, щоб боргові проблеми не поширилися і на інші, достатньо успішні донедавна, країни Європи. Дані проблеми не можуть залишити поза увагою необхідність виявлення країн-дестимуляторів розвитку зони євро. Власне, такими, на думку експертів, є Греція, Португалія, Ірландія, а сьогодні – Іспанія та Італія (назви країн потрапили до вигаданої економістами образливої аббревіатури PIGS).

Насамперед унаслідок боргових проблем «переферійних» країн постраждає сама Європа. Приймаючи Грецію в єврозону, ніхто не чекав, що країна, чия частка складає 2,8% ВВП єврозони [7], зможе настільки істотно вплинути на курс євро. Але виявилось, що саме ця держава винна в рекордному падінні євро щодо долара США (рис. 3).

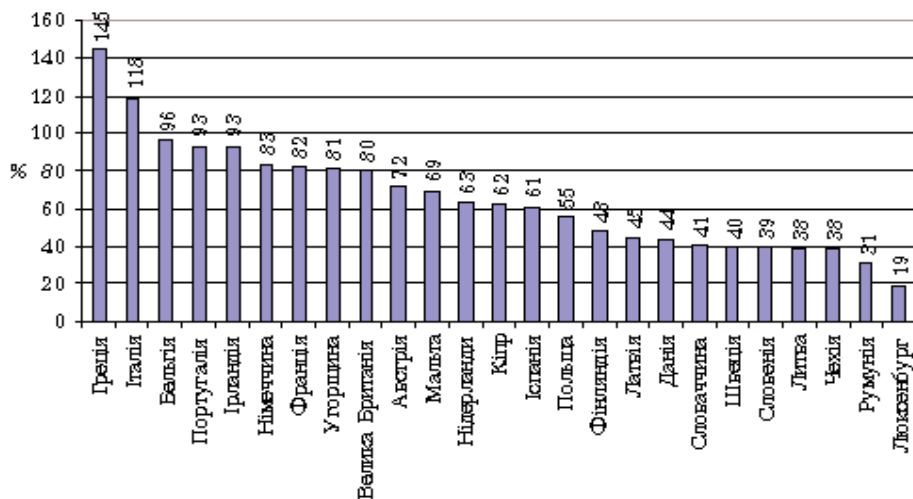

Рис. 1. Зовнішній борг європейських країн у 2010 р., % від обсягу ВВП, складено за [7]

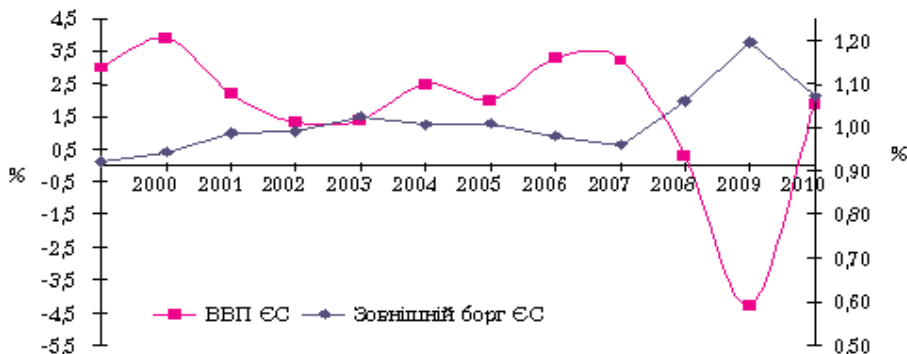

Рис. 2. Динаміка ВВП та зовнішнього боргу країн ЄС, % до попереднього року, складено за [7; 8]

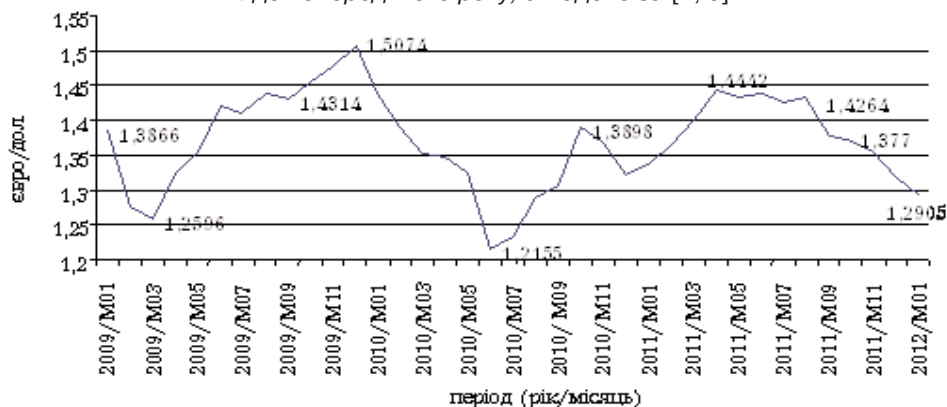

Рис. 3. Курс євро/дол. США січень 2009 р. – січень 2012 р., складено за [8]

Для емпіричного підтвердження впливу негативних тенденцій в економіці Греції на обмінний курс євро/долар здійснено регресійний аналіз. Залежною змінною виступає обмінний курс, а незалежною змінною – відсоткова ставка на урядові облигації Греції.

Рівняння (1) статистично значуще, коефіцієнт Дарбіна-Уотсона становить 1,54. Скорегований коефіцієнт детермінації вказує, що обрана змінна пояснює залежну змінну на 76%. При зростанні відсоткових ставок на урядові облигації Греції на 1%, євро девальвує орієнтовно на 0,24% з імовірністю 99%.

$$EX_t = 1,461 + \underset{(4,733)^*}{0,243} \times INRATE_t - \underset{(-1,581)}{0,274} \times EX_{t-1}, \quad (1)$$

$$R^2 = 0,81 \quad DW = 1,72$$

де EX – обмінний курс EUR/USD; $INRATE$ – відсоткова ставка; тут і далі в дужках подано t -статистику із зазначенням рівня статистичної значущості: * – 1%, ** – 5%, *** – 10%.

Страждає ЄС і внаслідок боргових проблем Італії. Зокрема у листопаді 2011 р. фондові торги в Європі закрилися зниженням провідних індексів після того, як ринкова прибутковість 10-річних держоблігацій Італії досягла сьогодні семивідсоткової позначки [7], яку аналітики називають «точкою неповернення». Акції британських "Barclays", "Royal Bank of Scotland", "Lloyds Banking Group" подешевшали на 5,47%, 5,55% і 4,74% відповідно, папери німецьких "Deutsche Bank" і "Commerzbank" – на 5,23% і 6,43%. Котирування французьких "BNP Paribas" і "Societe Generale" втратили 2,04% і 5,8% [11].

Експерти зазначають, що боргові проблеми Італії матимуть більш негативні наслідки для економічного процвітання ЄС, ніж аналогічні проблеми Греції, зважаючи на місце першої у європейській економіці.

Для підтвердження цієї гіпотези здійснено емпіричне дослідження у статистичному пакеті CurveExpert (рис. 4). Використана така залежна змінна, як ВВП країн ЄС. Незалежними змінними виступає зовнішній борг і дефіцит бюджету Італії. Залежність між вищезазначеними показниками можна описати за допомогою регресійних рівнянь (2–3):

$$GDP_EU_t = 5078325,6 + 8,401 \times DEBT_IT_t - 2,149 \times DEBT_IT_t^2; \quad (2)$$

$$GDP_EU_t = 2818063(1 - e^{-5,12 \times DEF_IT_t}), \quad (3)$$

де GDP_EU – ВВП країн ЄС; $DEBT_IT$ – зовнішній борг Італії; DEF_IT – дефіцит бюджету Італії.

Тільки наступного року Італія повинна сплатити кредиторам 300 млрд. євро. У разі ж дефолту країни потрібна буде сума в 600 млрд. євро [7], яку еврозона попросту не зможе сплатити самотужки. Отже, як кажуть оптимісти, Італія надто велика, щоб упасти. Однак і такий сценарій не виключений – «Італія надто велика, щоб її врятувати» [12].

Безперечним є той факт, що боргова криза, яка згодом охопила і Португалію й Ірландію, також впливає на економічне зростання у Європі. Для емпіричного підтвердження здійснено регресійний аналіз. Залежна змінна – ВВП країн ЄС, а незалежними змінними виступають відповідно зовнішній борг Португалії, Іспанії та Ірландії.

$$\begin{aligned}
 GDP_EU_t = & 4,15 - 0,02 \times INV_IR_{t-2} - 0,08 \times INV_SP_{t-2} - \\
 & (-1,97)^{***} \quad (-0,97) \\
 & - 0,40 \times INV_POR_{t-1} + 1,13 \times GDP_EU_{t-3}, \\
 & (-5,37)^* \\
 R^2 = & 0,98 \quad DW = 2,22
 \end{aligned}
 \tag{4}$$

де GDP_EU – ВВП країн ЄС; DEB_IR , $DEBT_POR$, DEB_SP – обсяг зовнішнього боргу відповідно Ірландії, Португалії та Іспанії.

Рівняння (4) статистично значуще, коефіцієнт Дарбіна-Уотсона становить 2,22. Незалежні змінні пояснюють залежну на 98%. Спостерігається обернений та достатньо сильний зв'язок між зовнішнім боргом Португалії та ВВП країн ЄС. Дещо слабше впливає борг Ірландії на добробут ЄС, а борг Іспанії на даний момент не впливає на ВВП Євросоюзу.

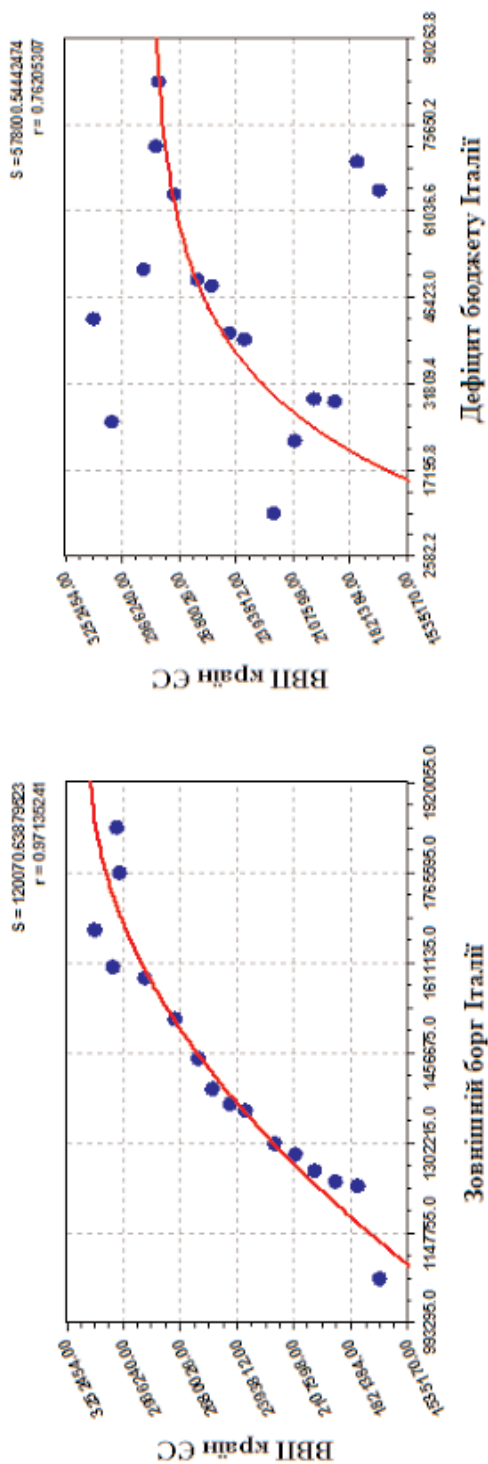
Неоднозначна ситуація з Іспанією. Незважаючи на достатньо помірний рівень зовнішнього боргу щодо ВВП країни (62%), дефіцит бюджету залишається одним із найвищих у ЄС – 9,3% [7]. Ситуація ускладнюється ще й тим, що частка Іспанія, на відміну від Португалії чи Ірландії, становить 8,5% у ВВП ЄС. Це четвертий показник у ЄС. Проте зростання валового доходу країни у 2011 р. становить лише 0,5% [8]. Тобто, незважаючи на задовільний показник зовнішньої заборгованості, загальний фінансовий стан Іспанії теж залишається достатньо критичним.

Удару зазнає і банківська система ЄС. Зокрема "Commerzbank", другий за величиною банк Німеччини, списав боргові зобов'язання Греції на загальну суму в 700 млн. євро [11]. Цей банк аналітики вважають одним з основних потерпілих від порятунку Греції серед усіх банків єврозони. Наприкінці липня про збитки за грецькими облігаціями відзвітував також "Deutsche Bank": його звітність показала, що активи в цих цінних паперах погіршили показники на 155 млн. євро [11]. Списання грецьких облігацій зафіксовані не тільки в Німеччині, а й в інших країнах єврозони. Раніше про списання грецьких боргів повідомили великі французькі банки "BNP Paribas" і "Societe Generale", а також британський RBS. Бельгійсько-французький банк "Dexia" у другому кварталі 2011 р. зазнав збитків на 4 млрд. євро внаслідок списання боргів [1, 19].

Зростаюча напруженість на фінансовому ринку Європи, боргові проблеми регіону й уповільнення зростання економік можуть мати вкрай негативні наслідки для Азії. Незважаючи на віддаленість регіону від епіцентру кризи, країни Азії залишаються під його негативним впливом через високий ступінь інтеграції. Поряд зі зниженням попиту на азійську продукцію очікується і пов'язане з цим скороченням експорту.

Серйозно може постраждати економіка Китаю, оскільки різке падіння євро робить китайські компанії менш конкурентоспроможними в Європі – найбільшому для них ринку. Європейська валюта знижувалася щодо китайської і наприкінці 2011 р. курс впав до мінімального рівня з 2002 р. (рис. 5). Це створює загрозу для експорту Китаю. Тобто, економіка країни, яка є двигуном глобального відновлення і однією з найбільш швидкозростаючих у світі, не має «імунітету» до кризи.

Юань зріс приблизно на 13,8% до євро за останні вісім місяців [8], що збільшить ціновий тиск на китайських експортерів і також здійснить негатив-

ний вплив на експорт Китаю в європейські держави. Зростання китайського експорту в Європу скоротилося більш ніж удвічі з серпня, а експорт в цілому досяг семимісячного мінімуму в річному еквіваленті.

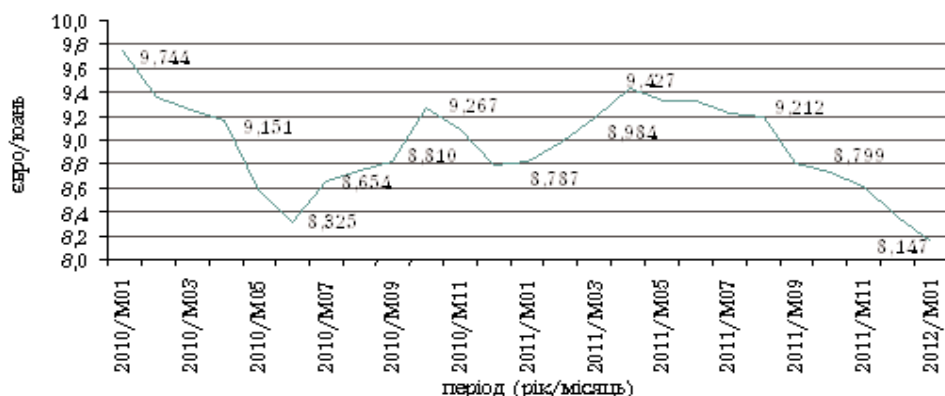
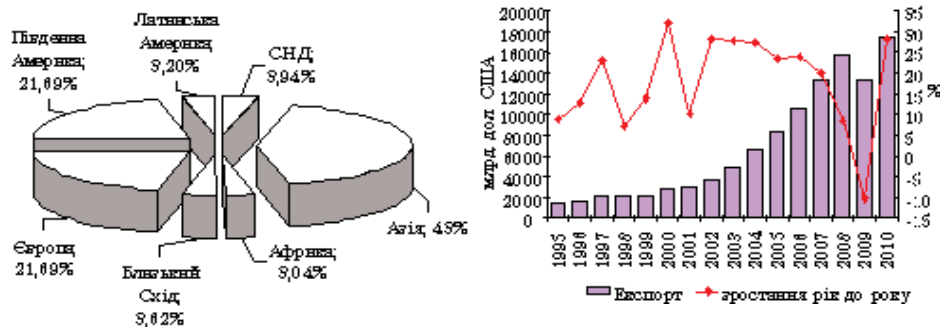

Рис. 5. Обмінний курс євро/юань, січень 2010 р. – січень 2012 р., складено за [8]

Європа для Китаю – один з найважливіших ринків, на який спрямовується 21,7% китайського експорту (рис. 6а), а отже, послаблення ЄС та євро – не в інтересах Китаю.

а) географічна структура експорту КНР б) експорт КНР

Рис. 6. Структура, обсяг і динаміка експорту КНР, складено за [7; 8]

Окремі члени ради Банку Японії послалися на спад фондових котирувань і слабкі показники інвестиційних трастів нерухомості, зростання ени і підвищення вартості залучення коштів у доларах, заявивши, що нестабільність європейських фінансових ринків до деякої міри негативно позначається на японських ринках.

Японія володіє орієнтовно 800 млрд. євро державних запозичень [8] ЄС. Якщо країна виводитиме гроші, то облікові ставки у країнах ЄС знову зростатимуть. У найгіршому випадку це може ще більше загострити боргову кризу. В очікуванні такого розвитку японська ена стрибнула на рекордну висоту, що негативно впливає на фінансову ситуацію в країні, настільки залежної від експорту. Частка експорту в структурі ВВП у 2011 р. становила 15,3%, з яких 3,5% припадає на країни єврозони [7].

Наприкінці 2011 р. уряд Японії придбав облігації Європейського фонду фінансової стабільності (EFSF) на суму 260 млн. євро. Таким чином, сума склала близько 13% від загального обсягу бондів (1,97 млрд. євро) [7], які були придбані в межах першого випуску короткострокових облігацій EFSF.

Міжнародний валютний фонд впевнений, що серед країн з економікою, що розвивається, держави Центральної та Східної Європи найбільшою мірою схильні до ризиків, обумовлених кризою в єврозоні, через сильні торговельні потоки, зв'язки в банківському секторі, а також в результаті портфельних інвестицій, валютних ризиків і загальних потреб у зовнішньому фінансуванні.

Польща – найбільш швидкозростаюча економіка в Східній Європі – втрачає прихильність інвесторів. Поширення боргової кризи єврозоною підриває довіру до здатності польського уряду скоротити бюджетний дефіцит.

Злотий впав на 16,3% щодо долара США і на 9,8% до євро в четвертому кварталі 2011 р. [8], що стало найгіршим показником серед європейських валют. Раніше Центральний банк Польщі був змушений вперше з 2000 р. втрутитися у валютний ринок для зміцнення курсу злотого після падіння польської валюти на 3,2% щодо євро.

Через досить м'яку фінансову політику держборг Польщі збільшився до 54,9% обсягу ВВП. Дефіцит бюджету з 2007 р. зріс більш ніж у чотири рази до 7,8% ВВП у 2010 р. (рис. 7). Проте експерти поки не схильні драматизувати події. Сьогодні Польщі ніяк не загрожує приєднання до списку PIIGS.

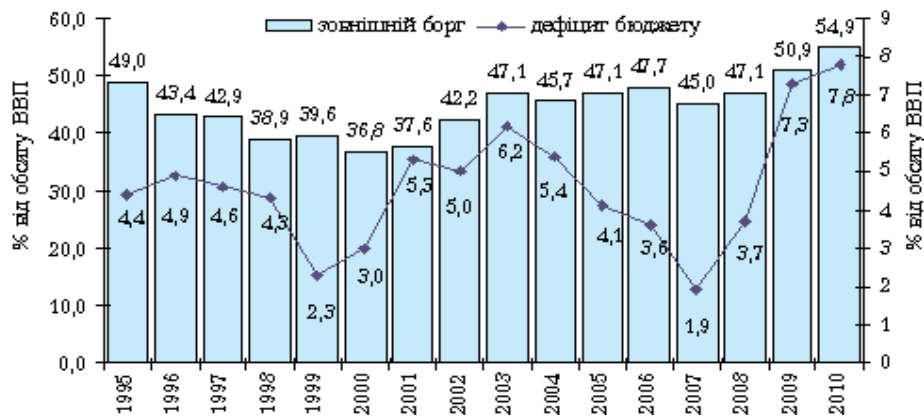

Рис. 7. Зовнішній борг і дефіцит бюджету Польщі, % від обсягу ВВП, складено за [7]

Нестабільність становища на боргових ринках зони євро в меншій мірі позначиться на країнах СНД. Несприятлива кон'юнктура на сировинних ринках може частково привести до скорочення попиту на товари сировинної групи, у тому числі на нафту й газ, в результаті чого їх високі, на сучасному етапі, ціни впадуть. Для прикладу, Євросоюз є найбільшим торговельним партнером Росії – 37% експорту [12].

Зниження обсягів експорту європейських країн буде означати й автоматичне зниження попиту на імпортні товари в єврозоні, що не може не позначитися на обсягах експорту і з України. Так, за даними Держкомстату України,

обсяг експортних операцій з Європою становить близько третини всього експорту нашої країни (рис. 8). Ключовими споживачами товарів з України є Німеччина, Італія, Австрія, Нідерланди, Велика Британія, Угорщина і Франція (в цілому в ці країни з початку 2011 р. було спрямовано половина експорту в ЄС), наслідки кризи для яких, будуть найбільш відчутними.

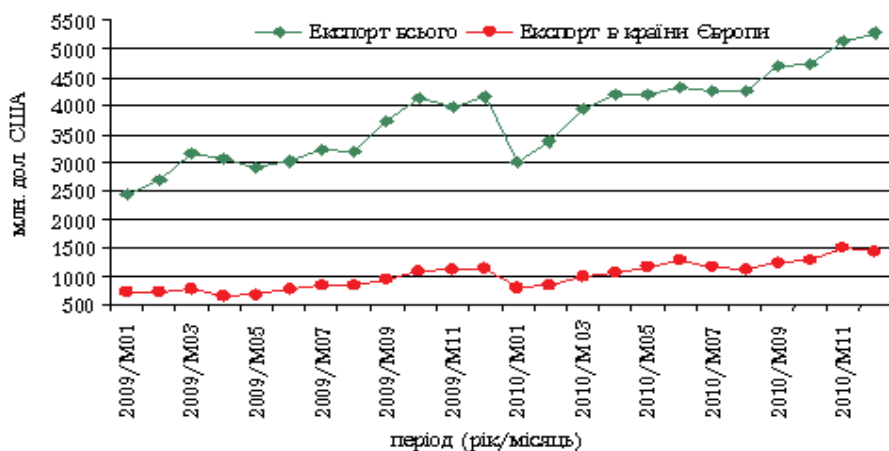

Рис. 8. Обсяг експорту України, 2009–2010 рр., складено за [6]

Аналітики поки не беруться прогнозувати вплив європейської кризи на обсяги експорту товарів з України, проте погоджуються з тим, що потік валютної виручки в країну істотно знизиться. Ціни на ключовий товар українського експорту – метал – знову знижуються. Індекс London Metal Exchange (LMEX) знизився в 2011 р. на 23% (вперше з 2008 р.). Погіршення зовнішньої кон'юнктури істотно позначилося на металургійній продукції, за січень-вересень 2011 р. річні темпи зростання склали 31,7%. Крім того, значно сповільнилися річні темпи зростання експорту продукції машинобудування (до 21,0% порівняно 36,1% за січень-вересень 2011 р.) [6]. Ситуація з платіжним балансом на 2012 р. є невизначеною і буде залежати від багатьох чинників, в тому числі й від успішності подолання боргової кризи в країнах євросони.

За оцінками вітчизняних експертів, проблеми європейських банків унаслідок боргової кризи ЄС можуть матеріалізуватися і в банківському секторі української економіки в разі їх нездатності підтримати свої дочірні структури. Зокрема, восени 2011 р. знижено рейтинги двох найбільших французьких банків: оцінка «Креді Агріколь» (володіє в Україні 99,99% АТ «Креді Агріколь») знижена з Аa1 до Аa2, «Сосьєте Женераль» (володіє в Україні 98% акцій Профінбанку) – з Аa2 до Аa3. З початку поточного року папери «БНП Паріба» (в Україні йому належить 99,9% акцій Укрсиббанку) втратили більше 46%, «Креді Агріколь» – близько 60%, «Сосьєте Женераль» – 58% [1, 22]. Знижено й рейтинги грецьких банків, які володіють дочірніми структурами і в Україні. Серед них опинилися «ЕФГ Євробанк Ергасіас», якому належить український «Універсал-банк», «Альфа Банк АЕ» (володіє 100% акцій вітчизняного «Астрабанку») і «Піреус Банк АЕ» (99,97% акцій). Їхні рейтинги знижені з «В3» до «Саa2» [1, 23].

Через боргову кризу Європи українські мігранти пересилатимуть в Україну менше валютних активів. Лише офіційно останні пересилають щороку 6 млрд. в доларовому еквіваленті [6]. Це дає змогу вирівняти торговельний баланс країни. Більшість країн ЄС переходять в режим економії та скорочують видатки, відповідно, скрутніше стане й українським трудовим мігрантам.

Сьогодні однозначно стверджувати про вплив наслідків боргової кризи в Європі на економіку США недоцільно, тому що в Америці вистачає і власних проблем. Державний борг США перевищив позначку в 15 трлн. дол. США, тобто 100% від обсягу ВВП [8]. Тому провести чітку межу наслідків для США від боргових проблем ЄС та власне самої Америки нелегко. Серед окремих наслідків можна припустити падіння фондового ринку. Фондові торги в США у січні 2012 р. відкрилися зниженням провідних індексів на тлі побоювань інвесторів щодо перспектив подолання європейського бюджетно-боргової кризи. Учасники ринку вважають, що фінансовим інститутам Старого Світу може знадобитися більше капіталу для забезпечення стійкості банківської системи Європи. Індекс "Dow Jones" знизився на 35,45 пункта (-0,29%) – до 12361,93 пункта, індекс "Nasdaq" – на 17,84 пункта (-0,67%) – до 2630,88 пункта, індекс "S&P" – на 7,45 пункта [12].

Низка американських компаній стали жертвами боргової кризи єврозони. Зокрема, один із найбільших у США брокерських холдингів – "MF Global" – подав позов про банкрутство. Керівництво компанії вимушене було піти на крайні заходи через значний обсяг майбутніх списань за європейськими облігаціями. За розміром активів компанія-банкрут займає 7-е місце в США [11]. Це породило нову хвилю побоювань щодо можливості трансферу європейської боргової кризи на світові фінансові ринки.

Висновки. Отже, наслідком світових фінансових дисбалансів 2008–2011 рр. стала істотна боргова криза на європейському континенті. Її проявом є системна криза євро, якій, за відсутності невідкладних антикризових заходів, загрожує найбільше падіння з моменту її введення.

За 20 років існування ЄС довіра до інтеграційного утворення зникає, а серед членів союзу чітко вимальовуються країни – «лідери» та країни – «ледарі». На межі дефолту опинилися так звані країни PIGS, фінансові проблеми яких найбільш негативно впливають на європейську економіку. Зокрема, спостерігається девальвація євро, зменшується рівень інвестицій, що пояснюється падінням довіри інвесторів, негативно реагують фондові індекси та негаразди у банківській системі. У разі дефолту однієї із країн постане питання про існування євро та доцільність єврозони в цілому.

Проте значної шкоди завдано не лише європейському континенту, що легко пояснити так званим «ефектом доміно», але й світовій економіці. Зокрема, падіння зазнають фондові ринки США та Азії, зміцнюються грошові одиниці Китаю та Японії, що робить їх менш конкурентоспроможними на європейському континенті, знецінюється російський рубль і польський злотий, погіршується сальдо платіжного балансу української економіки. Проблем зазнають банки всіх розвинених держав, які володіють значними борговими зобов'язаннями проблемних європейських країн. Вагомо зменшується обсяг експорту країн, в яких країни ЄС – важливі торговельні партнери.

Попри численні спроби, державам Європейського Союзу так досі й не вдалося опанувати ситуацією. У результаті на горизонті вималювалась перспектива остаточного обвалу єдиної європейської валюти, а дехто навіть заговорив про загрозу розпаду і самого Євросоюзу.

1. Барановський О. Європейські банки: під тиском боргової кризи // Вісник Національного банку України.— 2011.— №12.— С. 16–23.
2. Гноєв В. Стан та перспективи ринку боргових зобов'язань // niss.gov.ua.
3. Дорошенко І. Макроекономічні наслідки боргової кризи єврозони: приклад Ірландії та Португалії // Науковий вісник НЛТУ України.— 2011.— №21.6.— С. 162–173.
4. Козюк В. Теоретичний вимір макрофінансових ризиків дивергенції єврозони // www.nbuv.gov.ua.
5. Марункевич А., Сидорович М. Сучасні боргові проблеми економічно розвинутих країн // Світ фінансів.— 2010.— №4.— С. 219–228.
6. Статистичні дані Державного комітету статистики України // ukrstst.gov.ua.
7. Статистичні дані Європейського комітету статистики // epp.eurostat.ec.europa.eu.
8. Статистичні дані Міжнародного валютного фонду // imf.org.
9. Allard, C. (2011) More Europe, Not Less // www.imf.org.
10. Borges, A., Giorgianni, L. (2011). Greece: Fourth Review Under the Stand-By Arrangement and Request IMF Country Report No. 11/175, July // www.imf.org.
11. Euronews // www.euronews.net.
12. Finance.ua // finance.ua.

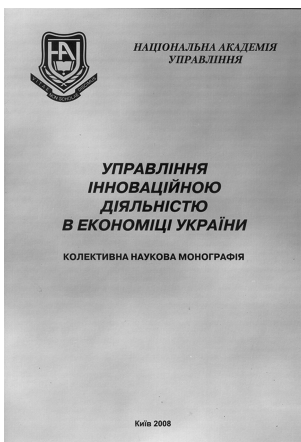
Стаття надійшла до редакції 15.02.2012.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Управління інноваційною діяльністю в економіці України: Колективна наукова монографія / За наук. ред. д.е.н., проф. С.А. Єрохіна. — К.: Національна академія управління, 2008. — 116 с. Ціна без доставки — 18 грн.

Монографія присвячена управлінню інноваційною діяльністю в економіці України. В основу викладу матеріалу монографії покладені багаторічні дослідження науковців в галузі економічної теорії, фінансів та банківської справи, які були апробовані на сторінках авторитетного журналу «Актуальні проблеми економіки» в 2004–2007 роках. В монографії обґрунтовано основні інноваційно-інвестиційні напрямки та проблеми розвитку економіки України та управління даними процесами.